

Ambassade
van de Republiek Polen
te Den Haag

Stichting KREDA
Heereweg 466
2161 DH Lisse, Nederland
tel. +31 (0) 657.64.20.23
info@kreda.nl
www.kreda.nl

Poolse leerlingen in Nederland

❖ Er zijn ruim 50 duizend Poolse kinderen en jongvolwassenen in Nederland. De meerderheid daarvan gaat naar Nederlandse scholen. Sommigen zullen hun schoolcarrière in Polen voortzetten. ❖ Op pag. 2 t/m 8 van deze uitgave bevindt zich een schets van de organisatie van het onderwijs en de zorg voor kinderen in beide landen. ❖ Informatie over het Mentor Programma voor Poolse leerlingen, hun ouders en leraren, staat hieronder.

Mentoren

❖ Vanaf 2013 bouwt Stichting Kreda aan een Mentoren-netwerk om Poolse jeugd te helpen in het onderwijs. ❖ Het doel is gelijke kansen te creëren voor elke leerling om zich optimaal te kunnen ontwikkelen. ❖ De Mentoren betrekken daarbij zowel het kind en ouders als leerkrachten en andere personen en organisaties. ❖ De Mentoren zijn tweetalig en vooral actief op lokaal niveau. Ze worden geschoold in het aanbieden van kundige hulp en bemiddeling en ze houden rekening met ethiek en de rechten van het kind. ❖ Mentoren zijn zowel vrijwilligers als medewerkers van onderwijs- en hulporganisaties en zelfstandigen. Deze personen beschikken over een Mentorcertificaat van Kreda.

Mentor voor leerlingen en ouders

❖ Een Mentor kan aan ouders uitleggen hoe het Nederlands onderwijs georganiseerd is. ❖ Een Mentor kan ouders helpen op belangrijke momenten van de schoolcarrière van hun kinderen (inschrijven op een school, doubleren of bevorderen, schooladvies en schoolkeuze, moeilijke situaties op school, etc.). ❖ Een Mentor kan ouders adviseren over het omgaan met tweetaligheid. ❖ Een Mentor kan de ouders zo nodig informeren over specialistische hulp.

Mentor voor scholen

❖ Een Mentor kan aan leerkrachten uitleggen hoe het Poolse onderwijs is georganiseerd en welke rol de Poolse cultuur kan spelen bij de schoolhouding of het gedrag van een leerling. ❖ Een Mentor kan bemiddelen tussen ouders en de school in moeilijke situaties. ❖ Een Mentor kan de leerkrachten adviseren over het omgaan met de tweetaligheid en culturele verschillen.

Mentor voor gemeentes en organisaties

❖ Een Mentor kan voorlichting geven aan ouders over het onderwijssysteem in Nederland en aan alle belanghebbenden over het onderwijssysteem in Polen. ❖ Een Mentor kan deelnemen aan andere activiteiten die erop gericht zijn Poolse leerlingen in het Nederlandse onderwijs te ondersteunen.

Mentor activiteiten van Stichting Kreda

Onderzoek en publicaties, training, consult en advies over onderwijs, bijv. communicatiebeleid, culturele verschillen, taal. Meer op de website www.kreda.nl

Polscy uczniowie w Holandii

❖ W Holandii jest ponad 50 tysięcy polskich dzieci i młodzieży. Większość z nich uczęszcza do holenderskich szkół. Niektórzy będą kontynuować dalszą naukę w Polsce. ❖ Strony 2 do 8 niniejszej publikacji opisują w skrócie organizację oświaty i opieki nad dzieckiem w obu krajach. ❖ Informacja o Programie Mentor dla polskich uczniów, ich rodziców oraz nauczycieli znajduje się tu pod spodem.

Mentorzy

❖ Od 2013 roku Stichting Kreda buduje sieć Mentorów, którzy wspierają polskie dzieci i młodzież w edukacji. ❖ Celem ich jest, aby każdy uczeń mógł dostać równo szansę na optymalny rozwój. ❖ Mentorzy angażują przy tym zarówno dziecko i rodziców oraz nauczycieli i inne osoby oraz organizacje. ❖ Mentorzy są dwujęzyczni i głównie aktywni na poziomie lokalnym. Są oni przeszkoleni w oferowaniu kompetentnej pomocy i mają na uwadze etykę oraz prawa dziecka. ❖ Do Mentorów należą wolontariusze i pracownicy organizacji pomocowych i oświatowych oraz osoby prowadzące własną działalność. Osoby te dysponują Certyfikatem Mentora Kredy.

Mentor dla uczniów i rodziców

❖ Mentor może informować uczniów i rodziców jak zorganizowane jest holenderskie szkolnictwo. ❖ Mentor może pomóc w najważniejszych momentach szkolnej kariery (zapisy do szkoły, powtarzanie klasy, promocja do następnej klasy, ocena potencjału ucznia oraz wybór szkoły, trudne sytuacje, itp.). ❖ Mentor może poradzić rodzicom jak postępować z dwujęzycznością. ❖ Mentor może udzielić informacji, gdzie można znaleźć specjalistyczną pomoc.

Mentor dla szkół

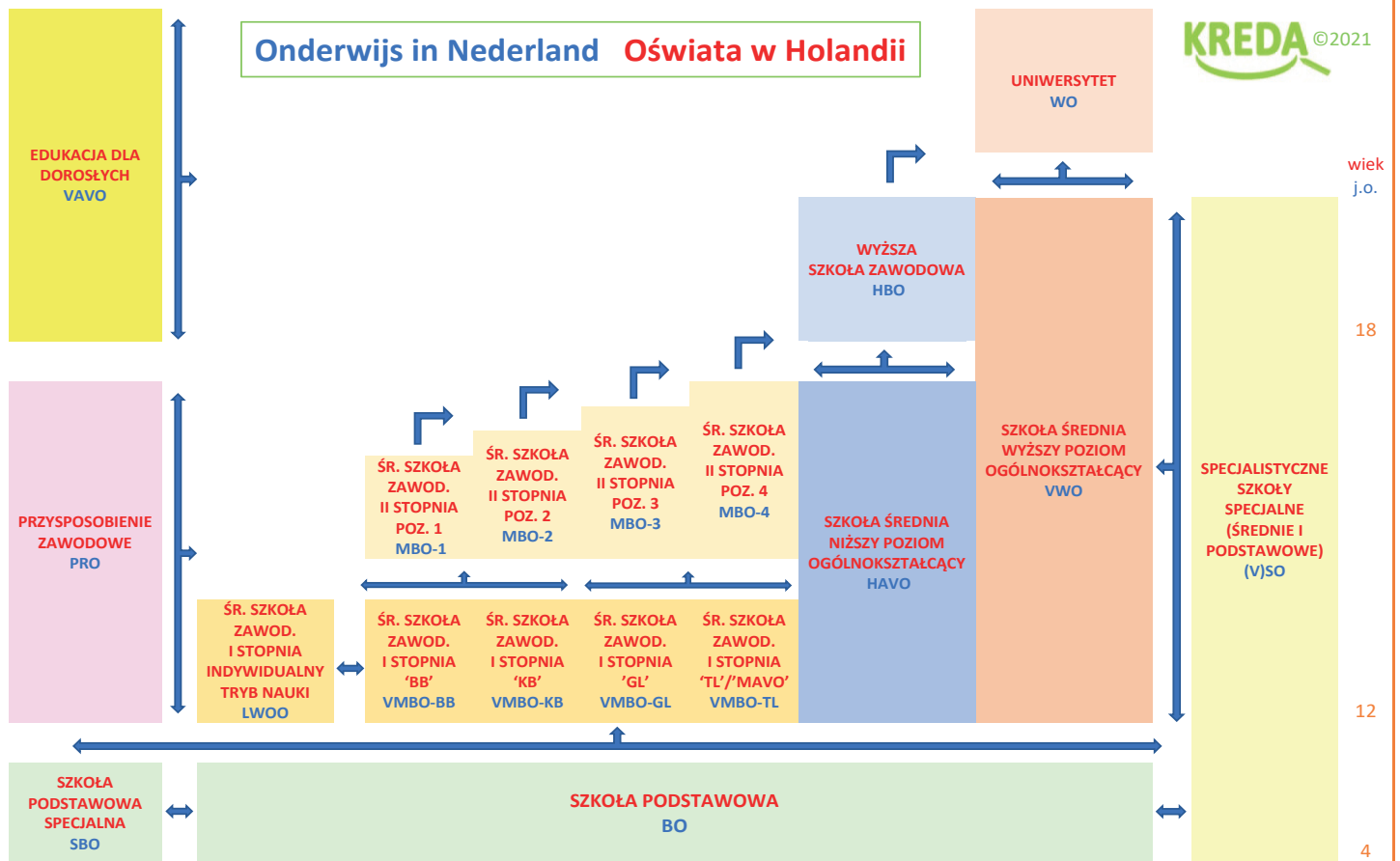
❖ Mentor może wyjaśnić nauczycielom jak zorganizowana jest polska oświata oraz jaką rolę może odgrywać polska kultura w nastawieniu do szkoły i zachowaniu ucznia. ❖ Mentor może pośredniczyć pomiędzy rodzicami a szkołą w trudnych sytuacjach. ❖ Mentor może radzić nauczycielom jak postępować z dwujęzycznością i różnicami kulturowymi.

Mentor dla gmin oraz organizacji

❖ Mentor może zorganizować spotkanie informacyjne dla rodziców na temat szkolnictwa w Holandii oraz innych zainteresowanych osób na temat szkolnictwa w Polsce. ❖ Mentor może wziąć udział w innych działaniach, które mają na celu wsparcie polskich uczniów w oświacie holenderskiej.

Działania mentorskie fundacji Kreda

Badania i publikacje, szkolenia, konsultacje oraz doradztwo edukacyjne, np. dot. komunikacji, różnic kulturowych, języka. Więcej na stronie: www.kreda.nl

Wat onderscheidt het Nederlandse onderwijs van het Poolse?

Onderwijsfasen: ❖ 8 groepen basisschool, vanaf 4j. ❖ 3 opties van voortgezet onderwijs, vanaf 12 j.: 1) vwo (6 jaar), 2) havo (5 jaar), 3) vmbo (4 jaar) + mbo (1-4 jaar) ❖ 2 soorten hoger onderwijs: 1) hbo (na havo of mbo-4) en 2) universiteit (na vwo).

Terminologie: ❖ *gymnasium* is de meest 'geleerde' versie van het Nederlands vwo (± 7% van leerlingpopulatie) ❖ de Nederlandse naam *college* wordt breed toegepast, o.a. door praktijkonderwijs. ❖ *internationale schakelklas* (ISK) met een beperkt lesprogramma, is bedoeld voor nieuwkomers die met name Nederlands moeten leren.

Leer-/schoolplicht: ❖ kinderen gaan vanaf 4 jaar naar de basisschool ❖ leerplicht is vanaf 5 tot 16 jaar ❖ van 16 tot 18 jaar geldt kwalificatieplicht tot verkrijgen van de startkwalificatie.

Verzuim: strenge wetgeving t.a.v. verzuimregels en -controle.

Beoordeling, bevordering en diplomering: ❖ meerdere meetperiodes per jaar ❖ veel beoordelingsvormen (letters E->A, Romeinse cijfers V -> I, Arabische cijfers 1->10, procenten, percentielen, didactische leeftijd, plan, beschrijving, advies) ❖ eindexamens op verschillende niveaus (vmbo, havo, vwo).

Lesrooster: ❖ basisschool: vaste schooltijden ❖ vaak continu-rooster, dus lunch op school, deel van de kinderen lunch thuis.

Schoolboeken en -materialen: ❖ gratis lesmateriaal blijft op de basisschool ❖ middelbare scholen lenen de boeken of laptops en tablets uit.

Huiswerk: ❖ sporadisch op de basisschool ❖ van jongs af moeten kinderen een (huis)werkagenda bijhouden en het huis-schoonwerk zelfstandig maken.

Ouderbetrokkenheid: ❖ behalve korte contacten met de school (standaard 10-min. gesprekken) doen veel Nederlandse ouders klusjes op school ❖ doordat de boeken en schriften op de basisschool blijven, hebben ouders geen dagelijks inzicht in het schoolwerk op de basisschool.

Klassenindeling: ❖ leerlingen ruilen vaak van plaats en er wordt veel in groepjes gedaan ❖ op deze manier leren ze met iedereen samen te werken.

Leerkrachten: ❖ op de basisschool één leraar de hele week (soms twee in deeltijd) ❖ een vakleerkracht voor gym- of muziek kan het team versterken.

Co odróżnia holenderską oświatę od polskiej?

Etapy nauczania: ❖ 8 klas szkoły podstawowej, od 4 r.ż. ❖ 3 rodzaje szkół średnich, od 12 r.ż.: 1) *vwo* (6 lat), 2) *havo* (5 lat), 3) *vmbo* (4 lata) + *mbo* (1-4 lata) ❖ 2 rodzaje uczelni wyższych: 1) *hbo* (po havo lub mbo-4) oraz uniwersytet (po vwo).

Nazewnictwo: ❖ *gymnasium* to najbardziej 'naukowy' rodzaj szkoły średniej (*vwo* z łaciną i greką, ± 7% wszystkich uczniów) ❖ nazwą *college* posługuje się wiele szkół, też szkoły przygotowujące do zawodu ❖ do *internationale schakelklas* (ISK) uczęszczają nowo przybyli do Holandii uczniowie, którzy uczą się tam przede wszystkim j. niderlandzkiego.

Obowiązek szkolny: ❖ dzieci idą do szkoły zwyczajowo od 4 r.ż. ❖ obowiązek szkolny jest od 5 do 16 r.ż. ❖ obowiązek nauki od 16 do 18 r.ż. lub do uzyskania podstawowych kwalifikacji.

Absencja: rygorystyczne przepisy dot. nieobecności i jej kontroli.

System oceniania, promowania i dyplomowania: ❖ więcej ocen okresowych w roku ❖ różne formy ocen (litery E->A, cyfry rzymskie V -> I, cyfry arabskie 1->10, procenty, percentyle, wiek dydaktyczny, plan, opis, opinia) ❖ egzaminy końcowe szkół średnich na różnych poziomach (*vmbo*, *havo*, *vwo*).

Plan lekcji: ❖ w szkole podstawowej ten sam plan na cały rok ❖ często przerwa w południe, część dzieci je lunch w domu.

Podręczniki i wyposażenie: ❖ darmowy materiał lekcyjny zostaje w szkole podstawowej ❖ szkoły średnie wypożyczają książki albo laptopy i tablety.

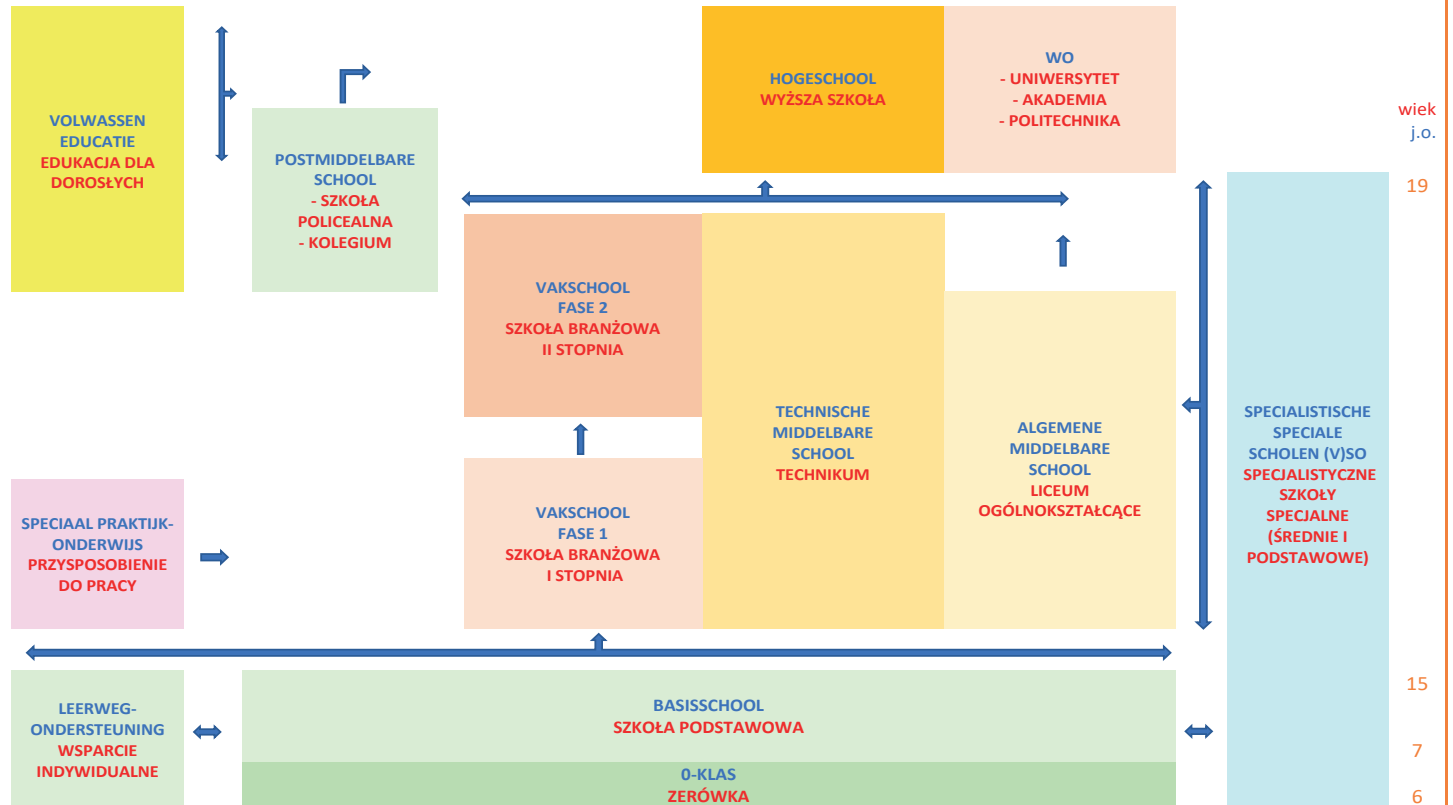
Zadania domowe: ❖ sporadycznie w szkole podstawowej ❖ dzieci muszą od najmłodszych lat planować i samodzielnie wykonywać zadania szkolne i domowe.

Zaangażowanie rodzica: ❖ poza standardowym kontaktem ze szkołą (10-minutowe rozmowy okresowe) wielu rodziców udziela się w szkole społecznie ❖ ponieważ podręczniki i zeszyty pozostają w szkole, rodzice uczniów szkół podstawowych nie mają na co dzień wglądu w pracę ich dzieci.

Podział klasy: ❖ uczniowie muszą zmieniać miejsca w klasie i pracować w grupkach ❖ w ten sposób uczą się z każdym współpracować.

Nauczyciele: ❖ w szkole podstawowej dzieci mają tego samego nauczyciela przez cały tydzień (ewentualnie dwóch na zmianę) ❖ może być dodatkowo nauczyciel w.f. lub muzyki.

Onderwijs in Polen Oświata w Polsce

Wat onderscheidt het Poolse onderwijs van het Nederlandse?

Onderwijsfasen: ❖ verplicht 1 jaar zgn. 0-klas vanaf 6 j. en daarna 8 klassen basisschool ❖ 3 opties vo vanaf 15 j.: 1) lyceum, 2) technische school, 3) vakschool fase 1 (3 jaar) en vervolg op fase 2 (2 jaar) ❖ postmiddelbare school, incl. *kolegium*, en 2 soorten hoger onderwijs: 1) hogeschool en 2) woinstellingen (*uniwersytet, akademia, politechnika*).

Terminologie: ❖ het Pools *gimnazjum* was een 3-jarige middenschool, die bestond t/m het schooljaar 2018-2019 (de onderwijsvernieuwing is ingevoerd voor 2017-2024 en zorgt voor nieuwe schooltypes en -namen) ❖ met *kolegium* wordt een specifiek type van postmiddelbare school aangeduid.

Leer-/schoolplicht: ❖ de schoolplicht is vanaf 6 tot 15 j.o. ❖ leerplicht vanaf 15 tot 18 j.o.

Verzuim: naast een soepelere wetgeving, mogen scholen hun eigen eisen stellen t.a.v. het (niet) toestaan van het verzuim.

Beoordeling, bevordering en diploma: ❖ semester- en eindejaarcijfers ❖ hoge uniformiteit al op de basisschool (cijfers 1->6, beoordeling van het gedrag/houding - 6 mogelijkheden, beschrijving) ❖ eindexamens op hetzelfde niveau (*matura*).

Lesrooster: ❖ wisselend lesrooster al vanaf de basisschool ❖ scholen bieden een warme maaltijd tegen betaling ❖ er is gratis voor-en naschoolse opvang op school.

Schoolboeken en -materialen: ❖ kinderen krijgen gratis lesboeken van de basisschool en dragen ze elke dag mee naar school ❖ middelbare scholieren moeten de boeken zelf aanschaffen ❖ alle ouders hebben recht op een toeslag voor de schoolboeken en andere materialen.

Huiswerk: ❖ de school domineert het gezinsleven vanaf het begin ❖ boeken en schriften worden meegenomen naar huis om dagelijks leerstof te herhalen en huiswerk te maken.

Ouderbetrokkenheid: ❖ de meeste ouders helpen met het plannen van het leren en het maken van het huiswerk ❖ het is niet gebruikelijk voor de ouders om klusjes voor de school te doen.

Klassenindeling: ❖ leerlingen mogen kiezen naast wie ze het hele schooljaar gaan zitten ❖ er is veel individueel werk.

Leerkrachten: één vaste leerkracht in de eerste drie jaar van de basisschool, daarna vakleerkrachten.

Co odróżnia polską oświatę od holenderskiej?

Etapy nauczania: ❖ obowiązkowa zerówka od 6 r. ż. oraz 8 klas szkoły podstawowej ❖ 3 rodzaje szkół średnich: 1) liceum (4 lata), 2) technikum (5 lat), 3) szkoła branżowa I stopnia (3 lata) oraz II stopnia (2 lata) ❖ szkoły policealne, w tym kolegium, i 2 rodzaje uczelni wyższych po maturze: 1) zawodowe (wyższa szkoła) i 2) akademickie (uniwersytet, akademia, politechnika).

Nazewnictwo: ❖ polskie *gimnazjum* było do roku szkolnego 2018-2019 3-letnią szkołą po szkole podstawowej (lata 2017-2024 zdominowane są przez reformę szkolnictwa w Polsce i wprowadzanie nowych typów i nazw szkół) ❖ nazwa *kolegium* odnosi się do specyficznego rodzaju szkoły policealnej.

Obowiązek szkolny: ❖ obowiązek szkolny od 6 do 15 roku życia ❖ obowiązek nauki od 15 do 18 lat.

Absencja: obok mniej rygorystycznych przepisów, szkoły mogą określać własne zasady dot. (nie)usprawiedliwiania absencji.

System oceniania, promowania i dyplomowania: ❖ oceny na semestr i koniec roku szkolnego ❖ większe ujednolicenie począwszy od szkoły podst. (cyfry arabskie 1 -> 6 oraz ocena z zachowania - 6 możliwości, opis) ❖ matura na jednym poziomie.

Plan lekcji: ❖ już od szkoły podstawowej zmienny plan lekcji ❖ szkoły oferują odpłatne obiady ❖ uczniowie mogą korzystać z darmowej świetlicy przed i po lekcjach.

Podręczniki i wyposażenie ucznia: ❖ dzieciom szkół podstawowych wypożyczane są książki, które dzieci zabierają do domu ❖ uczniowie szkół średnich kupują książki we własnym zakresie ❖ wszyscy rodzice mają prawo do dofinansowania szkolnych podręczników i materiałów.

Zadania domowe: ❖ szkoła dominuje życie rodzinne od początku ❖ podręczniki i zeszyty są zabierane do domu do regularnego powtarzania wiadomości oraz do odrabiania zadań domowych.

Zaangażowanie rodzica: ❖ większość rodziców pomaga w planowaniu nauki i odrabianiu zadań domowych ❖ społeczne udzielanie się przez rodziców nie jest standardem w polskich szkołach.

Podział klasy: ❖ uczniowie na ogół sami wybierają z kim siedzą w ławce przez cały rok ❖ jest dużo indywidualnej pracy.

Nauczyciele: przez pierwsze trzy klasy szkoły podstawowej ten sam nauczyciel, potem nauczyciele przedmiotowi.

Nederland	Holandia
Kinderen tot 4 jaar:	Dzieci do 4 lat:
Zwangerschap <ul style="list-style-type: none"> Zwangerschappen worden begeleid door verloskundigen. In bijzondere gevallen wordt een zwangere naar een gynaecoloog verwezen. 1/4 van de vrouwen bevalt thuis. 	Ciąża <ul style="list-style-type: none"> Ciążę prowadzi położna. Tylko w wyjątkowych przypadkach kobiety mają wizyty kontrolne u ginekologa. 1/4 kobiet w Holandii rodzi w domu.
Zwangerschaps- en ouderschapsverlof <ul style="list-style-type: none"> Zwangerschapsverlof is max. 6 weken vóór de bevalling en max. 10 weken na de bevalling: 16 weken totaal. Een partner heeft recht op 1 week geboorteverlof. Ouders van kinderen tot 8 j. hebben recht op 26 weken (on)betaald ouderschapsverlof (vanaf augustus 2022 wordt over de eerste 9 weken 50% betaald). 	Urlop dla rodziców <ul style="list-style-type: none"> Urlop macierzyński: maks. okres zwolnienia kobiety przed porodem: 6 tygodni. i maks. okres po porodzie: 10 tygodni, razem 16 tygodni. Partner ma prawo do 1 tygodnia urlopu okołoporodowego. Rodzice dzieci do 8 r.ż mają prawo do 26 tygodni (bez)płatnego* urlopu rodzicielskiego. (*od sierpnia 2022 pierwsze 9 tygodni płatne w 50%).
Terugkeer naar het werk <ul style="list-style-type: none"> Veel ouders delen de verzorging van het kind. De meeste werkgevers maken het voor beide ouders mogelijk om in deeltijd te gaan werken. 	Powrót do pracy <ul style="list-style-type: none"> Wielu rodziców dzieli troskę o wychowanie dzieci. Większość pracodawców umożliwia obu rodzicom powrót do pracy na część etatu oraz z dopasowanymi godzinami.
Zorg voor het kind <ul style="list-style-type: none"> Men kan gebruik maken van een oppas, een gastouder of kinderdagverblijf. Ouders hebben recht op een tegemoetkoming in de kosten (voorwaarde: de organisatie moet voorkomen in het Landelijk Register Kinderopvang). 	Opieka nad dzieckiem <ul style="list-style-type: none"> Można skorzystać z niani, opiekunów domowych oraz żłobków-przedszkoli. Rodzice mają prawo do dofinansowania (warunek: rejestracja placówki w Krajowym Rejestrze Opieki nad Dzieckiem).
Kinderdagverblijf <ul style="list-style-type: none"> Kinderen vanaf ± 2,5 maand tot 4.j. Leeftijds- of gemengde groepen. Vrijblijvend aantal dagen/dagdelen. 	Placówki opieki dziennej <ul style="list-style-type: none"> Dzieci od ± 2,5 miesiąca do 4 r.ż. Różne grupy: wiekowe i mieszane. Dowolna ilość dni/części dnia.
Gastouders <ul style="list-style-type: none"> Gastouders bieden opvang bij hen thuis. Opgangtijd naar behoefte. Max. 5 kinderen per gastouder. 	Opiekun domowy <ul style="list-style-type: none"> Opiekunowie oferują opiekę w swoim domu. Godziny dopasowane do potrzeb. Maks. 5 dzieci na opiekuna.
Voor- en vroegschoolse educatie (VVE) <ul style="list-style-type: none"> Vanaf 2,5 j. VVE is een educatief programma van dagverblijven (bijv. <i>Peuteracademie</i>) dat omvat taalverwerving en algemene ontwikkeling (motoriek, creatief denken, sociale vaardigheden). Vroegschoolse educatie gaat in groep 1-2 door. Extra dagdelen en ondersteuning voor anderstalige kinderen kunnen door de gemeente worden (mede)gefinancierd. 	Edukacja przedszkolna i wczesnoszkolna <ul style="list-style-type: none"> Od 2,5 r.ż. VVE to program edukacyjny oferowany przez placówki przedszkolne (np. <i>Akademia Malucha</i>) obejmujący naukę języka oraz ogólny rozwój (motoryka, myślenie twórcze, umiejętności społeczne). Edukacja ta kontynuowana jest w grupie 1-2 szkoły podstawowej. Urząd gminy może (do)finansować dodatkowe godziny i wsparcie w nauce dla dziecka obcojęzycznego.
Kinderen van 4 tot 12 jaar:	Dzieci od 4 do 12 lat:
Basisschool <ul style="list-style-type: none"> Twee soorten scholen die door de staat worden bekostigd: openbare en bijzondere scholen (geloof, levensbeschouwing, enz.) Privé en internationale scholen met lesgeld. Scholen hebben veel autonomie met betrekking tot organisatie en lesprogramma. Verschillende leeftijden in 1 klas. 1 leerkracht (of 2 in deeltijd) per groep. Geen of weinig huiswerk. Gratis lesboeken en materialen blijven op school. Schoolstructuur: onderbouw gr.1-2 (leeftijd 4-6 j.), middenbouw gr. 3-5 (6-9 j.), bovenbouw gr. 6-8 (9-12 j.). 	Szkoła podstawowa <ul style="list-style-type: none"> Dwa rodzaje szkół finansowanych przez państwo: publiczne i niepubliczne (wyznaniowe, światopoglądowe, itp.). Prywatne i międzynarodowe szkoły z czesnym. Wysoka autonomia szkół dot. organizacji oraz programu nauczania. Różne roczniki w klasie. 1 nauczyciel (lub 2 na zmianę) na klasę. Brak lub niewiele zadań domowych. Nieodpłatne podręczniki i materiały pozostają w szkole. Struktura szkolna: grupy niższe 1-2 (wiek 4-6 lat), grupy średnie 3-5 (6-9 lat), grupy wyższe 6-8 (9-12 lat.)
Fases van de basisschool <ul style="list-style-type: none"> Groep 1-2: observatie van het kind (mate van zelfstandigheid en schoolrijpheid). Groep 3-5: voortgangsregistratie (LVS) en verdere observatie (gedrag en houding). Groep 6-7: entreetoetsen, communicatie van verwachtingen school-thuis. Groep 8: schooladvies (vervolgonderwijs) en keuze middelbare school, eindtoets. 	Fazy szkoły podstawowej <ul style="list-style-type: none"> Grupy 1- 2: obserwacja dziecka (stopień samodzielności i gotowości do nauki). Grupy 3-5: rejestracja postępów dziecka (szkolny system ocen) i dalsza obserwacja (zachowanie, postawy). Grupy 6-7: testy, wymiana oczekiwań szkoła-dom. Grupa 8: określenie dalszego poziomu nauki, wybór szkoły średniej, test końcowy.
NT2 ondersteuning <ul style="list-style-type: none"> Anderstalige kinderen krijgen extra hulp in de klas of elders (individueel of in groepjes of in een aparte taalklas/-school). De vorm en de intensiviteit daarvan hangt af van het schoolbeleid en samenwerkingsverband/gemeente. 	Pomoc w nauce j. niderlandzkiego <ul style="list-style-type: none"> Dzieci obcojęzyczne otrzymują dodatkową pomoc w klasie lub poza nią (indywidualnie lub w grupkach lub w oddzielnej klasie/szkole językowej). Forma i ilość tej pomocy zależą od polityki szkoły oraz związku szkół/gminy.

Polen	Polska
Kinderen tot 6 jaar:	Dzieci do 6 lat:
Zwangerschap <ul style="list-style-type: none"> Zwangerschappen worden begeleid door een gynaecoloog. 99% van vrouwen bevalt in het ziekenhuis. 	Ciąża <ul style="list-style-type: none"> Kobiety w ciąży obejmuje stała opieka ginekologa. 99% kobiet w rodzi w szpitalach.
Zwangerschaps- en ouderschapsverlof <ul style="list-style-type: none"> Geboorteverlof: het max. verlof voor de vrouw vóór de bevalling: 6 weken; het min. verlof na de bevalling: 14 weken, waarvan 6 weken door partner kunnen worden opgenomen. Partner heeft recht op 2 weken doorbetaald verlof in de periode van 2 jaar na de geboorte van het kind. Ouderschapsverlof: ouders van kinderen t/m 6 j. hebben recht op 6 weken betaald verlof en 26 weken deels betaald verlof en recht op 36 maanden onbetaald opvoedverlof. 	Urlop macierzyński i rodzicielski <ul style="list-style-type: none"> Urlop macierzyński: maks. okres zwolnienia kobiety przed porodem: 6 tyg.; min. okres zwolnienia po porodzie: 14 tyg., z czego 6 tyg. może pobrać partner. Partner ma prawo do 2 płatnych tygodni w okresie 2 lat od urodzenia dziecka. Urlop rodzicielski: rodzice dzieci do 6 r.ż. włącznie mają prawo do kolejnych 6 tyg. pełnopłatnego urlopu oraz 26 tyg. częściowo płatnego urlopu oraz prawo do niepłatnego urlopu wychowawczego w wymiarze maks. 36 m-cy.
Terugkeer naar het werk <ul style="list-style-type: none"> Gebruikelijk zorgt de moeder voor het kind. Na het betaalde verlof keren vrouwen meestal terug naar hun voltijd werk. Sommige blijven 1-3 jaar met het kind thuis. 	Powrót do pracy <ul style="list-style-type: none"> Zwyczajowo matka opiekuje się dzieckiem. Po płatnym urlopie matki wracają na ogół na pełen etat do pracy lub zostają na kolejne 1-3 lata z dzieckiem w domu.
Zorg voor het kind <ul style="list-style-type: none"> Vaak wordt beroep op familie (oma) gedaan, anders gaat het kind naar een crèche/kindclub (tot 3 j.) of een kleuterschool (tot 6/7 j.). Minder vaak wordt een voltijd oppas of een gastouder ingeschakeld. Grote verschillen in opvangprijs: openbare opvang en/of andere in het Landelijk Register opgenomen opvangorganisaties worden deels gesubsidieerd, waardoor de ouders niet het gehele opvanggeld hoeven te betalen. De meeste kinderen verblijven 5 dagen per week bij de opvang. 	Opieka nad dzieckiem <ul style="list-style-type: none"> Często korzysta się z pomocy rodziny (babcia) lub ze żłobków/klubów dziecięcych (do 3 r.ż.) i przedszkoli (do 6/7 r.ż.). Rzadziej korzysta się z pełnoetatowej niani lub dziennych opiekunów. Duże różnice w opłatach: organizacje powołane przez gminy lub/ oraz placówki zarejestrowane w Krajowym Rejestrze są częściowo subsydiowane przez państwo, przez co rodzice nie muszą opłacać całego chesnego. Większość dzieci oddawana jest pod opiekę 5 dni w tygodniu.
Crèche, kindclub en gastouder <ul style="list-style-type: none"> Kinderen tot 3 j. Crèche: kinderen vanaf 20 maanden t/m 3 j.; crèche is meestal grootschalig en er wordt vaak met leeftijdsgroepen gewerkt. Kindclub: kinderen van 1 t/m 3 j., meestal kleinschalig (tot 30 kinderen) en er zijn verschillende leeftijden in een groep. Organisaties met meer dan 20 kinderen zijn verplicht een verpleegkundige aan te stellen. Gastouder: een bedrijf geregistreerd op privéadres; kinderen vanaf 1 t/m 3 j.; opvangtijd naar behoefte; max. 5 kinderen per gastouder. 	Żłobek, klub domowy i dzienny opiekun <ul style="list-style-type: none"> Dzieci do 3 r.ż. Żłobek: dla dzieci od 20 tyg. do 3 r.ż. włącznie; zazwyczaj większe organizacje i podział na grupy wiekowe. Klub dziecięcy: od 1 do 3 r.ż. włącznie, zazwyczaj mniejsze organizacje (do 30 dzieci) i różny wiek dzieci w grupie. Placówki z większą ilością dzieci niż 20 zobowiązane są zatrudniać pielęgniarkę. Dzienny opiekun: działalność zarejestrowana w domu prywatnym; dzieci od 1 do 3 r.ż. włącznie; godziny dopasowane do potrzeb; maks. 5 dzieci na opiekuna.
Kleuterschool <ul style="list-style-type: none"> Voor kinderen van 3 j. t/m 6 j.o. Gebruikelijke verdeling in leeftijdsgroepen. Openbare kleuterscholen bieden gratis plek tot 5 uur opvang per dag. Die extra uren zijn niet duur, maar de ouders moeten wel voor de maaltijden betalen. Niet-openbare kleuterscholen kunnen veel geld vragen. 	Przedszkole <ul style="list-style-type: none"> Dla dzieci od 3 do 6 lat włącznie. Przedszkola publiczne oferują dzieciom 5 godzin dziennie za darmo. Rodzice muszą zapłacić niewielką sumę za dodatkowe godziny oraz wykupić posiłki. Przedszkola niepubliczne mogą wymagać od rodziców wysoki chesne.
Verplichte voerschoolse educatie <ul style="list-style-type: none"> 6-jarigen moeten één jaar voerschoolse vorming volgen. Het programma wordt gerealiseerd door kleuterscholen of basisscholen ('0-klas'). De gemeente moet een plek voor een 6-jarige garanderen. Ouders betalen geen lesgeld. 	Obowiązkowa edukacja przedszkolna <ul style="list-style-type: none"> Dzieci 6-letnie objęte są obowiązkowym rocznym przygotowaniem przedszkolnym. Nauka jest realizowana w przedszkolach lub w tzw. zerówkach szkolnych. Gmina musi zagwarantować miejsce. Rodzice nie płacą za naukę.
Kinderen van 7 tot 15 jaar:	Dzieci od 7 do 15 lat:
Basisschool <ul style="list-style-type: none"> Twee soorten scholen: openbare (gratis) en niet-openbare (deels met lesgeld) die de staat (mede)financiert. Betaalde internationale scholen. Weinig autonomie van scholen wat het lesprogramma betreft. Veel vrijheid wat de organisatie van het lesrooster betreft. Lessen van 45 min. afgewisseld met pauzes. Dezelfde leeftijd in één klas. Veel huiswerk. Gratis lesboeken worden meegenomen naar huis. Ouders krijgen een jaarlijks bedrag van de staat bestemd voor lesmateriaal en leerboeken van keuzevakken. Gratis voor- en naschoolse opvang op school. Mogelijkheid om een warme maaltijd te kopen. 	Szkoła podstawowa <ul style="list-style-type: none"> Dwa rodzaje szkół: publiczne (za darmo) i niepubliczne (część z opłatami za naukę), które są (współ)finansowane przez państwo. Szkoły międzynarodowe (odpłatne). Niska autonomia szkół dot. programu nauczania. Duża wolność w organizacji planu zajęć. 45-min. lekcje rozdzielone przerwami. Te same roczniki w klasie. Nieodpłatne podręczniki zabierane są do domu. Rodzice otrzymują od państwa roczny fundusz na zakup materiałów i książek do przedmiotów z poza podstawy programowej. Darmowa świetlica przed- i poszkolna. Możliwość wykupienia ciepłego posiłku.
Fases van de basisschool <ul style="list-style-type: none"> In klas 1-3: één leraar voor de klas, hetzelfde klaslokaal. Vanaf klas 4: verschillende vakleraren en wisselen van vaklokalen. Klas 8: eindtoetsen en keuze vervolgonderwijs. 	Fazy szkoły podstawowej <ul style="list-style-type: none"> Klasy 1-3: jeden nauczyciel w klasie, ta sama sala. Od klasy 4: więcej nauczycieli przedmiotowych i zmiana sal. Klasa 8: testy końcowe i wybór szkoły średniej.

Nederland	Holandia
Middelbare scholen – vanaf 12 j.o.:	Szkoły średnie – od 12 r.ż.:
Vwo ❖ Het hoogste niveau van de middelbare school en het enige dat direct voorbereidt op een universiteit. ❖ Duur: 6 jaar. ❖ Soorten vwo: atheneum (standaard vwo), gymnasium (met Latijn en Grieks), technasium (technische projecten), tto (tweetalig onderwijs, meestal met Engels). ❖ Ter afsluiting moeten de leerlingen het centraal vwo-eindexamen afleggen.	Vwo ❖ Najwyższy poziom ogólnokształcący, jedyny bezpośrednio przygotowujący na uniwersytet. ❖ Nauka trwa 6 lat. ❖ Rodzaje vwo: <i>atheneum</i> (standardowe vwo), <i>gymnasium</i> (z łaciną i greką), <i>technasium</i> (projekty techniczne), <i>tto</i> – edukacja dwujęzyczna (głównie z angielskim). ❖ Po vwo uczniowie zdają państwowe egzaminy końcowe.
Havo ❖ Het middelste niveau van de middelbare school. ❖ Havo bereidt leerlingen voor op het hbo. ❖ Duur: 5 jaar. ❖ Naast standaard havo bestaan er ook tto-klassen (meestal met Engels). ❖ Ter afsluiting moeten de leerlingen het centraal havo-eindexamen afleggen.	Havo ❖ Średni poziom ogólnokształcący przygotowujący do dalszej nauki na wyższej szkole (<i>hbo</i>). ❖ Nauka trwa 5 lat. ❖ Poza standardowym <i>havo</i> istnieją również klasy dwujęzyczne <i>tto</i> (głównie z językiem angielskim). ❖ Po <i>havo</i> uczniowie zdają państwowe egzaminy końcowe.
Beroepsonderwijs (v)mbo Om de verplichte startkwalificaties te behalen, moeten meer praktijkgerichte leerlingen eerst fase één van het beroepsonderwijs afronden (vmbo) en daarna fase 2 (mbo). Vmbo ❖ Vmbo is de verzamelnaam voor verschillende leerwegen, die voorbereiden op het mbo. ❖ Vmbo duurt 4 jaar. ❖ Het betreft de volgende leerwegen: vmbo-bb (vooral praktisch), vmbo-kb (meer praktijk dan theorie), vmbo-gl (meer theorie dan praktijk), vmbo-tl (theoretisch, mavo). ❖ Vmbo-tl biedt tto-klassen aan (meestal met Engels). ❖ Tot slot moeten de leerlingen een centraal vmbo-eindexamen afleggen. Mbo ❖ Mbo wordt in 4 niveaus verdeeld, die tot lagere of hogere kwalificaties leiden. ❖ Een afgeronde leerweg van het vmbo bepaalt het instroomniveau van een mbo-opleiding. ❖ Mbo-1 is het laagste mbo-niveau (entreeopleiding van 1 of 2 jaar) dat nog geen verplichte startkwalificatie oplevert. Pas niveau mbo-2, (2-3 jaar), zorgt voor die verplichte startkwalificatie. ❖ Er bestaan nog twee hogere niveaus: mbo-3 (2-3 jaar) en mbo-4 (3-4 jaar). ❖ Na afgerond mbo-4 wordt een student toegelaten tot een hbo-opleiding.	Edukacja zawodowa (v)mbo ❖ Aby uzyskać wymagane minimalne kwalifikacje, nastawieni bardziej praktycznie uczniowie kończą I etap, <i>vmbo</i> , a potem II etap edukacji zawodowej, <i>mbo</i> . Vmbo ❖ <i>Vmbo</i> obejmuje 4 ścieżki edukacyjne przygotowujące do <i>mbo</i> . ❖ Nauka trwa 4 lata. ❖ Rodzaje <i>vmbo</i> : <i>vmbo-bb</i> (głównie praktyka), <i>vmbo-kb</i> (więcej praktyki, mniej teorii), <i>vmbo-gl</i> (więcej teorii, mniej praktyki), <i>vmbo-tl</i> (uznawany za najniższy poziom ogólnokształcący, tzw. <i>mavo</i>). ❖ <i>Vmbo-tl</i> oferuje klasy dwujęzyczne <i>tto</i> (głównie z j. angielskim). ❖ Po <i>vmbo</i> uczniowie zdają państwowe egzaminy końcowe. Mbo ❖ <i>Mbo</i> dzieli się na 4 poziomy, po których uzyskuje się niższe lub wyższe kwalifikacje. ❖ Przyjęcie na dany poziom <i>mbo</i> uzależnione jest od rodzaju ukończonej ścieżki edukacyjnej <i>vmbo</i> . ❖ <i>Mbo-1</i> to najniższy wstępny poziom <i>mbo</i> (1-2 lata nauki), który nie zapewnia uzyskania kwalifikacji. Daje je dopiero poziom <i>mbo-2</i> (2-3 lata nauki). ❖ Są jeszcze dwa wyższe poziomy: <i>mbo-3</i> (2-3) oraz <i>mbo-4</i> (3-4 lata). ❖ Z dyplomem <i>mbo-4</i> można podjąć naukę na wyższej szkole <i>hbo</i> .
Praktijkonderwijs (pro) ❖ Leerlingen die veel extra ondersteuning nodig hebben en geen vmbo-diploma kunnen halen, kunnen bij praktijkonderwijs terecht. ❖ Een praktijkschool duurt 5 jaar en er zijn geen centrale eindexamens. ❖ De leerlingen worden voorbereid op simpel werk en zelfredzaamheid. Een deel stroomt door naar het mbo-1.	Przysposobienie zawodowe (pro) ❖ Uczniowie, którzy potrzebują bardzo dużo dodatkowego wsparcia i nie są w stanie uzyskać dyplomu <i>vmbo</i> , mogą kontynuować naukę w 5-letnich szkołach praktycznych bez centralnych egzaminów końcowych. ❖ Uczniowie przygotowani są do prostej pracy i funkcjonowania w społeczeństwie. Część kontynuuje naukę na <i>mbo-1</i> .
Hoger onderwijs:	Wyższe uczelnie:
Hoger beroepsonderwijs en universiteit Vervolgstudies in Nederland worden aangeboden op twee niveaus: na havo - studies op hogescholen (<i>hbo</i>), en na vwo – op universiteiten (<i>wo</i>).	Wyższe szkoły zawodowe i uniwersytet Wyższe studia oferowane są w Holandii na dwóch poziomach: po <i>havo</i> na wyższych szkołach zawodowych (<i>hbo</i>), a po <i>vwo</i> na uniwersytetach (<i>wo</i>).
Hoger beroepsonderwijs (hbo) ❖ Hbo biedt, anders dan een universiteit, een praktische opleiding voor talloze beroepen ❖ Stages zijn zeer belangrijk op het hbo. ❖ Afgestudeerden mogen de volgende titels verkrijgen: AD (Associate Degree, na 2 jaar), BA (Bachelor, na 4 jaar), MA (Master, na 5-6 jaar).	Wyższa szkoła ❖ <i>Hbo</i> różni się od uniwersytetu praktycznym podejściem do zdobywania określonego zawodu. ❖ Staż zajmuje w <i>hbo</i> bardzo ważne miejsce. ❖ Absolwenci uzyskują następujące kwalifikacje: tytuł <i>AD</i> (<i>Associate Degree</i> , po 2 latach), tytuł <i>BA</i> (<i>Bachelor</i> , po 4 latach) i <i>MA</i> (<i>Master</i> , po 5-6 latach).
Universiteit (wo) ❖ Een universitaire studie is gericht op theorie en wetenschappelijk onderzoek ❖ Afgestudeerden kunnen de volgende kwalificaties: Propedeusediploma (na 1 jaar), titel BA (Bachelor, na 3 jaar), titel MA (Master, na 4-5 jaar).	Uniwersytet ❖ Naukę na uniwersytecie wyróżnia teoretyka i badania naukowe. ❖ Absolwenci uzyskują następujące kwalifikacje: świadectwo <i>Propedeuse</i> (po roku), tytuł <i>BA</i> (<i>Bachelor</i> , po 3 latach), tytuł <i>MA</i> (<i>Master</i> , po 4-5 latach).

<h2>Polen</h2>	<h2>Polska</h2>
<h3>Middelbare scholen - vanaf 15 j.o.:</h3> <p>* Na de onderwijsvernieuwing van 2017.</p>	<h3>Szkoły średnie - od 15 r.ż.:</h3> <p>* Po reformie oświaty z 2017 roku.</p>
<h4>Liceum</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Dit is een algemene middelbare school, die 4 jaar duurt en wordt afgesloten met een centraal eindexamen (<i>matura</i>). ❖ De leerlingen verkrijgen algemene kennis verdeeld over theoretische profielen. ❖ De meeste afgestudeerden leren verder aan het hoger onderwijs of postmiddelbare school. ❖ Vanaf de eerste klas volgen leerlingen een gekozen profiel met een profiel gebonden vakkenpakket. 	<h4>Liceum</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Liceum ogólnokształcące trwa 4 lata i kończy się egzaminem maturalnym (<i>matura</i>). ❖ Uczniowie zdobywają ogólną wiedzę podzieloną na profile teoretyczne. ❖ Większość absolwentów uczy się dalej na wyższych uczelniach lub w szkołach policealnych. ❖ Od pierwszej klasy uczniowie podzieleni są na wybrane profile z przedmiotami kierunkowymi.
<h4>Technikum</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Dit schooltype duurt 5 jaar en eindigt met een centraal eindexamen (<i>matura</i>) en een beroepsexamen (titel <i>technicus</i>). ❖ De leerlingen verkrijgen algemene theoretische kennis zoals in een <i>liceum</i> en technische vakkennis. ❖ Een afgestudeerde kan kiezen of te gaan werken als gediplomeerd technicus of verder te studeren aan het hoger onderwijs. 	<h4>Technikum</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Technikum trwa 5 lat i kończy się egzaminem maturalnym (<i>matura</i>) oraz egzaminem zawodowym pozwalającym uzyskać tytuł technika. ❖ Uczniowie zdobywają ogólną wiedzę teoretyczną tak jak w liceach oraz specyficzną dla zawodu wiedzę techniczną. ❖ Po technikum absolwenci wybierają wykonywanie zdobytego zawodu technika lub dalszą naukę na wyższych uczelniach.
<h4>Vakschool fase I & II</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Een vakschool fase I (<i>szkoła branżowa I stopnia</i>) duurt 3 jaar en biedt een praktische voorbereiding op een basisberoep. Het eindigt met een beroepsexamen. Daarna kan men gaan werken of een vakschool fase II kiezen (<i>szkoła branżowa II stopnia</i>). ❖ Fase II duurt 2 jaar en eindigt met een centraal eindexamen (<i>matura</i>) en een technisch beroepsexamen (zoals <i>technikum</i>). ❖ Een afgestudeerde kan kiezen of te gaan werken als gediplomeerd technicus of verder te studeren aan het hoger onderwijs. 	<h4>Szkoła branżowa I & II stopnia</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Szkoła branżowa I stopnia trwa 3 lata i oferuje praktyczne przygotowanie do podstawowego zawodu. Szkoła kończy się egzaminem zawodowym. Absolwenci mogą podjąć pracę w uzyskanym zawodzie lub kontynuować naukę w szkole branżowej II stopnia. ❖ II stopień trwa 2 lata i kończy się egzaminem maturalnym (<i>matura</i>) oraz egzaminem zawodowym pozwalającym uzyskać tytuł technika. Osoby kończące II stopień mogą wybrać wykonywanie uzyskanego zawodu lub podjąć studia na wyższych uczelniach.
<h4>Praktijkonderwijs</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Leerlingen die leerproblemen hebben en veel extra aandacht nodig hebben, kunnen bij het praktijkonderwijs terecht dat 3 jaar duurt. ❖ De opleiding wordt niet afgesloten met een beroepsexamen. ❖ De leerlingen leren simpel werk te verrichten en er wordt veel nadruk gelegd op zelfredzaamheid. ❖ Praktijkonderwijs in Polen valt onder het speciaal onderwijs. 	<h4>Przysposobienie do pracy</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Uczniowie, którzy bardzo trudno się uczą i potrzebują dużo indywidualnej uwagi, mogą się uczyć w 3-letnich szkołach praktycznych. ❖ Nie ma w nich końcowych egzaminów zawodowych. ❖ Uczniowie przygotowani są do wykonywania prostej pracy i samodzielnego funkcjonowania. ❖ Polskie szkoły przysposobienia zawodowego podlegają pod szkolnictwo specjalne.
<h3>Postmiddelbaar & hoger onderwijs:</h3>	<h3>Szkoły policealne & wyższe uczelnie:</h3>
<h4>Postmiddelbare school</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Leerlingen die hun middelbare schoolopleiding met een technisch beroep en/of met centrale examens willen aanvullen kunnen doorleren op een postmiddelbare school (<i>szkoła policealna</i>). ❖ Deze opleiding duurt max. 2,5 jaar. 	<h4>Szkoła policealna</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Dla osób, które pragną zdobyć określony tytuł technika po ukończeniu szkoły średniej lub/i chcą zdać egzamin maturalny, istnieje możliwość kontynuacji nauki w szkołach policealnych. ❖ Nauka w tych szkołach trwa do 2,5 roku.
<h4>Kolegium</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Personen die willen worden opgeleid voor werk bij de sociale diensten van de Poolse overheid of werknemers van deze diensten die zich willen bijscholen, kunnen bij deze school terecht. ❖ De opleiding duurt 3 jaar en eindigt met een (beroeps)diploma. ❖ Wat betreft de leerstof en didaktiek werkt een <i>kolegium</i> samen met een instelling van hoger onderwijs, die dezelfde opleidingen en specialisaties biedt als het <i>kolegium</i>, maar op een doctorandusniveau. 	<h4>Kolegium</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Kolegia pracowników służb społecznych kształcą do pracy w służbach socjalnych i mogą prowadzić kursy doskonalenia zawodowego w dziedzinie opieki społecznej. ❖ Nauka w kolegiach trwa 3 lata i prowadzi do uzyskania dyplomu. ❖ Każde kolegium jest objęte opieką naukowo-dydaktyczną przez uczelnię, która prowadzi studia magisterskie na kierunkach i specjalnościach odpowiadających specjalności prowadzonej w kolegium.
<h4>Instellingen voor hoger onderwijs</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Met het vwo-achtig Poolse centraal examen (<i>matura</i>) kun je studeren in het hoger onderwijs. ❖ Er zijn 2 soorten hoger onderwijsinstellingen: beroepsinstellingen (<i>wyższa szkoła</i>) en wo-instellingen (<i>uniwersytet, akademia, politechnika</i>). ❖ De meeste instellingen bieden 2 leerpaden aan: onafgebroken doctorandusstudies (<i>magister</i>, duur tot 6 jaar) en 2-fasestudies – eerste titel is <i>licencjat</i> of <i>ingenieur</i> (na max. 3,5 jaar), na nogmaals max. 2,5 jaar volgt de titel <i>magister</i> (2,5 jaar). ❖ De traditionele oude academische instellingen zijn openbaar. Er wordt geen lesgeld voor de voltijd opleidingen gevraagd. ❖ Het merendeel van de nieuwere niet openbare instellingen horen bij beroepsinstellingen. Ze hanteren zeer variabel lesgeld. 	<h4>Wyższe uczelnie</h4> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Polski dyplom maturalny umożliwia podjęcie studiów na wyższych uczelniach. ❖ Wyróżnia się 2 rodzaje uczelni wyższych: uczelnie zawodowe (<i>wyższa szkoła</i>) oraz uczelnie akademickie (<i>uniwersytet, akademia, politechnika</i>). ❖ Większość uczelni oferuje 2 ścieżki edukacyjne: jednolite studia magisterskie (okres nauki do 6 lat) oraz studia dwustopniowe - najpierw studia licencjackie/inżynierskie (okres nauki do 3,5 lat) i po nich magisterskie (okres nauki do 2,5 lat). ❖ Tradycyjne stare uczelnie akademickie są publiczne i nie pobierają opłat za studia dzienne. ❖ Większość nowszych uczelni niepublicznych należy do kategorii uczelni zawodowych. Pobierają one bardzo zróżnicowane czesne.

Speciale onderwijsbehoefte:	Specjalne potrzeby edukacyjne:
Nederland	Polen
<p>Passend onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Veel leerlingen krijgen extra ondersteuning op een gewone basis- of middelbare school. ❖ Voor leerlingen die een meer specialistische en/of meer intensieve ondersteuning nodig hebben, moet men, na overleg met de ouders, een passende plek vinden. ❖ Een regionaal samenwerkingsverband van scholen geeft een toelaatbaarheidsverklaring af voor: 1) speciale basisscholen (sbo), 2) specialistische speciale basis en middelbare scholen (so/vso) van cluster 3 of 4, 3) praktijkonderwijs scholen (pro), 4) leerwegondersteunend onderwijs (lwoo). ❖ Specialistische speciale scholen (so/vso) van cluster 1 & 2 bepalen zelf of ze een leerling toelaten. 	<p>Edukacja uczniów ze szczególnymi potrzebami</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Wielu uczniów otrzymuje dodatkową pomoc w zwykłej szkole podstawowej lub średniej. ❖ Dla uczniów, którzy potrzebują bardziej specjalistycznego i/lub bardziej intensywnego wsparcia należy, w porozumieniu z rodzicami, znaleźć odpowiednie miejsce. ❖ Regionalny związek szkół kieruje do: 1) podstawowej szkoły specjalnej <i>sbo</i>, 2) specjalistycznej podstawowej lub średniej szkoły specjalnej klastra 3 lub 4 (<i>so/vso</i>), 3) szkoły średniej przysposabiającej do zawodu (<i>pro</i>), 4) szczególnego toku nauki <i>lwoo</i> w szkołach zawodowych I stopnia <i>vmbo</i>. ❖ Specjalistyczne szkoły specjalne (<i>so/vso</i>) klastrów 1 & 2 same decydują o przyjęciu.
<p>Speciaal basisonderwijs sbo</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Speciale basisscholen <i>sbo</i> hebben dezelfde kerndoelen als gewone basisscholen, maar leerlingen krijgen meer tijd om deze te bereiken (tot hun 14e); toch valt het uitstroomniveau meestal lager uit. ❖ Er zijn kleinere groepen en meer deskundigen. ❖ De scholen zijn bedoeld voor kinderen met opvoedingsmoeilijkheden en voor langzaam en/of moeizaam lerende kinderen en andere kinderen die speciale ondersteuning en aandacht nodig hebben. ❖ Een deel van de leerlingen kan na een periode op <i>sbo</i> (terug)gaan naar een reguliere basisschool. 	<p>Podstawowa szkoła specjalna sbo</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Podstawowe szkoły specjalne <i>sbo</i> oferują takie same cele nauczania jak zwykła szkoła podstawowa, jednak uczniowie do niej uczęszczający mają więcej czasu, aby je osiągnąć (do 14 r.ż.), przy czym poziom wiedzy uczniów kończących <i>sbo</i> jest na ogół niższy. ❖ W <i>sbo</i> klasy są mniejsze i jest więcej specjalistów. ❖ Do <i>sbo</i> uczęszczają dzieci, które powoli i/lub trudno się uczą, dzieci z problemami natury wychowawczej oraz inni uczniowie, którzy potrzebują szczególnej uwagi i wsparcia. ❖ Po okresie w <i>sbo</i> część uczniów może (znow) podjąć naukę w zwykłej szkole podstawowej.
<p>Specialistisch speciaal onderwijs (v)so</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Het (voortgezet) speciaal onderwijs is er voor leerlingen die specialistische ondersteuning nodig hebben. ❖ Het (v)so wordt verdeeld in 4 clusters: cluster 1: blinde, slechthorende leerlingen; cluster 2: dove, slechthorende leerlingen met een taal- of spraakontwikkelingsstoornis; cluster 3: lichamelijk en/of verstandelijk gehandicapte en langdurig zieke leerlingen; cluster 4: kinderen met psychische- en gedragsproblemen. ❖ Cluster 3 & 4 scholen zijn onderdeel van regionale samenwerkingsverbanden passend onderwijs terwijl scholen van cluster 1 & 2 landelijk georganiseerd zijn. ❖ (V)so scholen moeten een ontwikkelingsperspectief voor elke leerling vaststellen. Daarin staat de te verwachten uitstroombestemming van de leerling: in het so wordt bepaald naar welke school van voortgezet onderwijs de leerling zal kunnen gaan en in het vso wordt zijn doel bepaald (dagbesteding, werk of vervolgonderwijs). 	<p>Specjalistyczne szkoły specjalne (v)so</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Podstawowe i średnie szkoły specjalne (<i>v)so</i> są dla uczniów potrzebujących specjalistycznej pomocy. ❖ Szkoły (<i>v)so</i> podzielone są na 4 <i>klastery</i>: klaster 1: niewidomi, niedowidzący uczniowie; klaster 2: uczniowie niesłyszący, niedosłyszący oraz uczniowie z zaburzeniami w rozwoju mowy i języka; klaster 3: uczniowie niepełnosprawni fizycznie i intelektualnie oraz przewlekłe chorzy; klaster 4: uczniowie z zaburzeniami typu psychicznego lub w zachowaniu. ❖ Szkoły klastrów 3 i 4 są zrzeszone w regionalnych związkach szkół, natomiast z klastrów 1 i 2 w krajowych związkach szkół danego klastra. ❖ Szkoły (<i>v)so</i> zobowiązane są sporządzić dla każdego ucznia tzw. <i>perspektywę rozwoju</i>, w której określa się przyszłe oczekiwania w stosunku do ucznia: w szkole podstawowej <i>so</i> szacuje się do jakiej szkoły średniej uczeń będzie mógł pójść, a w szkole średniej <i>vso</i> jaki ma być efekt nauki (zajęcie dzienne, praca dalsza nauka).
Polen	Polska
<p>Inclusief onderwijs</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ De meerderheid van kinderen met speciale onderwijsbehoefte gaat naar reguliere scholen. Ze zitten er in gewone of speciale klassen. 	<p>Edukacja inkluzyjna</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Większość dzieci o specjalnych potrzebach dot. nauki uczęszcza do szkół powszechnych, gdzie uczą się w zwykłych lub specjalnych klasach
<p>Speciale scholen</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ De ouders beslissen over de deelname van hun kind aan speciaal onderwijs. ❖ Voor aanmelding bij een speciale school is een verklaring van een team van specialisten nodig. ❖ Speciaal onderwijs wordt voor alle onderwijstypes/-niveaus aangeboden m.u.v. het hoger onderwijs. ❖ De speciale behoeftes vormen de basis voor de persoonlijke doelen (zelfredzaamheid, dagbesteding, sociale vaardigheden, werk). ❖ Er is speciaal onderwijs voor leerlingen 1) met een verstandelijke beperking, 2) voor doven en slechthorenden, 3) voor blinden en slechthorenden, 4) voor chronisch zieken en lichamelijk gehandicapten, 5) voor sociaal onaangepaste kinderen met gedragsproblemen. 	<p>Szkoły specjalne</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ O objęciu dziecka odpowiednią formą kształcenia specjalnego decydują rodzice. ❖ Do skierowania do szkoły specjalnej konieczne jest orzeczenie zespołu specjalistów. ❖ Szkoły specjalne obejmują wszystkie etapy oraz rodzaje edukacji szkolnej poza najwyższym. ❖ Rodzaj specjalnych potrzeb jest podstawą do wyznaczenia celu nauki (samo zaradność, zajęcia dzienne, umiejętności socjalne, praca). ❖ Wyróżnia się jednostki specjalne dla uczniów: 1) z niepełnosprawnością intelektualną, 2) niesłyszących i słabo słyszących, 3) niewidzących i słabo widzących, 4) przewlekłe chorych i niepełnosprawnych ruchowo, 5) z zaburzonym zachowaniem oraz nieprzystosowanych społecznie.